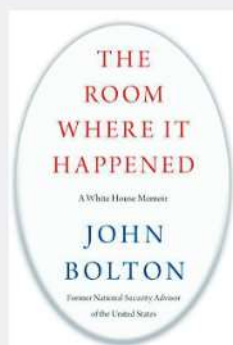

Anmeldelse: Et USA uden klar retning

Af Ulrik Federspiel

Den tidligere sikkerhedsrådgiver John Boltons bog tegner et dybt skræmmende billede af en dysfunktionel amerikansk regering uden hverken retning eller samlet strategi.

Bolton, John:
The Room Where It Happened
Simon & Schuster
2020, 592 sider.

Denne bog og dens forfatter behøver ingen nærmere introduktion. Både han og bogen har været omtalt vidt og bredt i medierne. Men denne anmeldelse vil forsøge at give et lidt mere nuanceret billede af forfatteren og hans hovedperson, præsident Donald Trump, end hvad jeg har set i de fleste omtaler.

Først forfatteren: Jeg har kendt John Bolton ret godt og ført samtaler med ham siden 1980'erne. Hans grundsynspunkter har ikke forandret sig meget siden da. Han er skiftevis blevet beskrevet som koldkriger, neokonservativ, muslimhader og så videre. Han er ingen af delene. Derimod er han meget påvirket af en af sine forgængere, FN-ambassadør Jeane Kirkpatrick. Hun skrev som professor ved Columbia og Georgetown universiteterne en artikel i 1979 med overskriften *"Dictatorships and Double Standards"*.

Hendes pointe var, at traditionelle autoritære regimer var mindre repressive end revolutionære autokratiske regimer. De autoritære kunne USA samarbejde med og derved ville de langsomt blive demokratiske. Dette blev kaldt Kirkpatrick-doktrinen. Hendes fokus var de latinamerikanske stater. Hun var imod våbenkontrolaftaler, da de var indgået med et revolutionært regime, Sovjetunionen. Hun,

Ulrik Federspiel (f. 1943) er formand for Det Udenrigspolitiske Selskabs bestyrelse, tidligere diplomat og erhvervsleder. Han har været departementschef i Statsministeriet, direktør for Udenrigsministeriet og ambassadør i Washington. Fra 2009 til 2017 var Ulrik Federspiel direktør i Haldor Topsøe. Han er uddannet cand.scient.pol. fra Aarhus Universitet.

der tidligere havde været demokrat, gik imod demokraternes politik, som hun hævdede var en *'Blame America First'*-politik, hvorfor man havde lidt nederlag i Vietnam og Korea. Hun veg med andre ord ikke tilbage for militære interventioner.

Bolton gør ikke eksplicit rede for sin egen udenrigspolitiske grundopfattelse, men den gennemsyner hele bogen – og den er den samme som Kirkpatrick's. Mordet på journalisten Jamal Khashoggi i det saudiske konsulat i Istanbul er ét eksempel. Bolton indrømmer, det var en alvorlig fejltagelse, men USA burde alligevel ikke trække støtten tilbage fra Saudi-Arabien (det var et autoritært, men ikke revolutionært regime, min bemærkning). Dernæst var Bolton nok hovedarkitekten i forsøget på at få præsident Nicolás Maduro udskiftet med Juan Guaidó. Hugo Chavez var kommet til ved en revolution, og derfor burde hans styre væltes. Bolton forklarer dog ikke, hvorfor Guaidó tillades at komme til ved en revolution. Bolton advokerede for amerikansk intervention i Venezuela, i hvert fald i form af at tilbyde rådgivere. Men som tiden gik, tabte præsidenten interessen for Venezuela.

Det sidste eksempel, jeg skal nævne, på, at Bolton har fulgt Kirkpatrick-doktrinen, er våbenkontrolaftaler. Bolton havde i sin tid, da han var ansat i Pentagon i 1980'erne, været en arg modtander af INF-forhandlingerne og aftalen om mellemdistance-atomvåben i Europa – i modsætning til hans neokonservative chef, viceforsvarsminister Richard Perle. Det var derfor en særlig glæde for Bolton at

kunne presse på for, at USA opsagde INF-traktaten i 2019, og at den såkaldte START 2-aftale om de langtrækkende atomvåben ikke blev fornyet.

Et år som sikkerhedsrådgiver

John Bolton var sikkerhedsrådgiver i ét år fra september 2018 til september 2019. Blev han afskedit eller gik han selv? En blanding, vil jeg sige. Den sidste samtale, han havde med Trump 9. september 2019, var ret dramatisk. Trump beskyldte Bolton for at have ødelagt et Camp David-møde mellem præsidenten og Taliban. Realiteten var, at Bolton havde reddet ham fra en fiasko ved et sådant møde. Præsidenten mente endvidere, at Bolton havde forhindret telefonsamtaler i at komme igennem til præsidenten fra udenlandske ledere. Bolton mente, at præsidentens svigersøn, Jared Kushner, var skyld i dette. Endvidere beskyldte Trump Bolton for at lække information til pressen.

Bolton mente, det mest var udenrigsminister Mike Pompeo og finansminister Mick Mulvaney, der gjorde dette for at redde deres eget skind – med et vist held, da de er de længst siddende ministre i Trumps regering. Endelig beskyldte Trump Bolton for at have sin egen flyvemaskine. Bolton svarede, at han benyttede luftvåbenets i henhold til regulativerne.

På dette tidspunkt rejste Bolton sig fra sin stol overfor Trump ved skrivebordet i Det Ovale Værelse og sagde, at hvis Trump ville have, han tog sin afsked, ville han gøre det. Trump svarede, at de burde tale om det dagen efter.

Næste formiddag afleverede Bolton sit afskedsbrev til Trumps sekretær

klokken 11.30. Klokken 11.50 tweetede Trump, at han havde fyret Bolton. Trump havde engang fortalt Bolton, at Trump ikke brød sig om, at kvinder, han havde kommet sammen med, brød med ham. Derfor ønskede han altid at komme dem i forkøbet. Bolton så mange af Trumps afskedigelser som udtryk for samme tankegang. Boltons bog ser jeg som en lang forklaring på, hvorfor han selv tog sin afsked – på grund af Trump snarere end på baggrund af en analyse af amerikansk udenrigspolitik. Bogen er derfor en karakteristik af Trump. Hvorledes er han så, ifølge Bolton?

Boltons bog er en lang forklaring på, hvorfor han selv tog sin afsked, snarere end en analyse af amerikansk udenrigspolitik.

Ingen samlet Trump-doktrin

Det kan bedst beskrives ved et par eksempler fra bogen. Trump er næsten besat af, at amerikanske styrker skal hjem, uanset om det er i Afghanistan, Irak, Syrien, Sydkorea eller Europa. Og der, hvor der er baser, skal modtagerlandet betale leje for dem.

Men det karakteristiske er, at når han får forelagt en konkret plan, viger han alligevel tilbage, ønsker yderligere undersøgelser og taler om tilbagetrækning et andet sted, end det han får forelagt. Et eksempel, der sendte ryster gennem administrationen og militæret, er Iran.

Iran have flere gange angrebet skibe i den persiske golf og amerikanske droner. Det nationale sikkerhedsråd besluttede derfor, med præsident Trump for bordenden, at gengælde dette med

et missilangreb på tre iranske baser. Klokken 19.00 den 20. juni 2019 skulle angrebet indledes. Det blev imidlertid udskudt af forsvarsledelsen på grund af nogle, skulle det vise sig, forkerte oplysninger om et angreb på den britiske ambassade i Teheran. Klokken 19.20 ringede Trump til Bolton og gav ordre til, at angrebet skulle aflyses.

Han mente ikke, angrebet var proportionalt. Det Hvide Hus' juridiske rådgiver var kommet ind til Trump i Det Ovale Værelse og havde netop sagt det. I øvrigt mente Trump, at en drone ikke kostede så meget som det, man ødelagde hos iranerne, inklusive tab af iranske menneskeliv.

Deltagerne i det nationale sikkerhedsråds møde var rystede. Det ville svække USA's troværdighed, mente udenrigsminister Pompeo, Bolton og forsvarschefen.

Det var ifølge dem ligeså alvorligt som præsident Obamas udtalelse om, at hvis Irak indledte kemiske angreb, ville en rød linje blive overtrådt. Men da den blev overtrådt, indledte Obama ikke et planlagt angreb. Bolton mener, at Trump i det hele ikke besluttede ud fra geostrategiske hensyn, men ud fra økonomiske overvejelser.

Hans tænkning var ifølge Bolton som en øgruppe af prikker – som individuelle ejendomshandler. Det var andres opgave at sætte hoved og hale på det og skabe en politik. Det gjaldt i forhold til de allierede i Europa og i forhold til kinapolitikken, som Bolton anså for det vigtigste. Bolton troede ikke på sanktionsvåbenet – tolden – over for Kina og ønskede en langt hår-

dere politik. Det gjaldt også over for Rusland. Bolton anså Trumps to møder med præsident Kim Jong-Un for Trumps forsøg på at skabe gode billeder og 'reality-show', og ikke at ægte forsøg på at løse atomspørgsmålet.

Selvom det utvivlsomt er en korrekt gengivelse af de mange møder med

præsidenten, som Bolton (for) detaljeret opremser, er det naturligvis et partsindlæg til forsvar for Bolton selv. Det er imidlertid nedslående læsning. Hverken Trump eller Bolton er diplomater, der ved forhandling ønsker at løse verdens problemer.

Bolton agerer ud fra en forældet og forkert doktrin, Trump ud fra kortsigtede, økonomiske og – for at sige det pænt – pragmatiske interesser. Det er intet under, at de to på et tidspunkt måtte støde sammen.

Hverken Trump eller Bolton er diplomater, der ved forhandling ønsker at løse verdens problemer.

Vi andre læser med hovedrysten om, hvad der forgik i det, som Bolton be-

skriver som en dysfunktionel administration. Som en, der har brugt meget af sit liv på at styrke forholdet mellem Danmark og USA, er det deprimerende læsning. For Danmark, der har lagt sin sikkerhed i USA's hænder, må det give en følelse af utryghed.

○○○